

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного
факультету

Оксана ГОМОТЮК

«серпень» 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-
педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 31 » «серпень» 2023 р.

з дисципліни «ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА
ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)

галузь знань – 06 «Журналістика»

спеціальність – 061 «Журналістика»

освітньо-професійна програма – **Правова журналістика**

кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	1, 2	60	60	7	13	100	240	2

31.08.2023

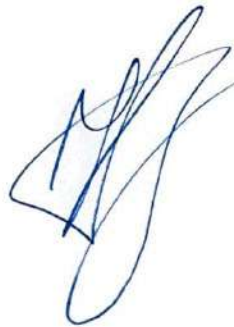
Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 06 «Журналістика» спеціальності 061 «Журналістика», затвердженої Вченою радою ЗУНУ, протокол № 10 від 23.06.2023 р.

Робочу програму розробила доцент кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності Юлія ВАЛАХ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Завідувач кафедри
кандидат історичних наук, доцент

Ірина НЕДОШИТКО

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 061 Журналістика, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності,
кандидат наук із соціальних комунікацій

Людмила КОМНІЯРСЬКА

Гарант ОПІ,
кандидат наук із соціальних комунікацій

Людмила КОМНІЯРСЬКА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія і практика журналістської діяльності»

1. Опис дисципліни «Теорія і практика журналістської діяльності»

Дисципліна «Теорія і практика журналістської діяльності»	Галузь знань, напрям підготовки/спеціальність, ОКР	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 8	Галузь знань: 06 «Журналістика»	Статус дисципліни <i>обов'язкова</i> Мова навчання <i>українська</i>
Кількість залікових модулів: 1 семестр: 3 2 семестр: 4	Спеціальність: 061 «Журналістика»	Рік підготовки: 1 Семестр: 1,2
Кількість змістових модулів – 4	Освітньо-професійна програма: «Правова журналістика»	Лекції: <i>1 семестр: 30 год.</i> <i>2 семестр: 30 год.</i> Практичні заняття: <i>1 семестр: 30 год.</i> <i>2 семестр: 30 год.</i>
Загальна кількість годин – 240	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>1 семестр: 50 год.</i> <i>2 семестр: 50 год.</i> Тренінг, КПЗ: <i>1 семестр: 6 год.</i> <i>2 семестр: 7 год.</i> Індивідуальна робота: <i>1 семестр: 4 год.</i> <i>2 семестр: 3 год.</i>
Тижневих годин –7 з них аудиторних –4		Вид підсумкового контролю: <i>1 семестр: залік</i> <i>2 семестр: екзамен</i>

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ **«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

2.1. Мета вивчення дисципліни

Програма та тематичний план дисципліни орієнтовані на глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами великої суми знань, пов'язаних з необхідністю створення стимулюючого середовища для розвитку особистості, що відображено у робочій програмі курсу.

Мета курсу – розкрити сутність журналістської професії, ознайомити студентів з тенденціями розвитку журналістики, роллю мас-медіа у формуванні громадської думки; сформуванню уявлення про основні поняття журналістики як науки та практичної галузі людської діяльності; ознайомити студентів з принципами соціальної позиції журналіста, його соціальною відповідальністю та професійною компетентністю.

Дисципліна відноситься до гуманітарних наук і висвітлює основні етапи історії розвитку журналістики; розкриває особливості роботи журналіста, способи і засоби організації творчого процесу праці, а також труднощі та переваги професії.

Курс «Теорія і практика журналістської діяльності» передбачає: формування здібностей до самооцінки, самоконтролю, самореалізації. Дисципліна дасть можливість розкрити сутність понять «масова інформація» як базова категорія журналістики, «ефективність» та «дієвість» журналістської діяльності; зрозуміти специфіку преси, радіо, телебачення й електронних медіа як взаємопов'язаних елементів системи ЗМІ; вивчити основні чинники впливовості журналістських матеріалів.

2.2. Завдання вивчення дисципліни. Головним завданням курсу «Теорія і практика журналістської діяльності» є формування цілісного уявлення про журналістську творчість як діяльність; ознайомлення студентів – майбутніх працівників засобів масової комунікації – з основними законами і методами журналістської творчості.

Практична частина курсу складається з написання матеріалів, зйомки сюжетів, моделювання ситуацій, тестування, проведення дискусій, що дасть можливість кожному студентові розвинути творчий потенціал, виробити теоретично-практичні орієнтації і критерії журналістської творчості, сформуванню чітке уявлення про свою майбутню професію. Значна частина курсу спрямована на вміння користуватись методами збору інформації.

Знання, отримані студентами під час вивчення дисципліни «Теорія і практика журналістської діяльності», повинні забезпечити орієнтування в існуючих теоретичних підходах у вивченні журналістської творчості. Студент має володіти термінологічним арсеналом існуючих наукових теорій.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК 01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 02. Здатність формувати інформаційний контент.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни: наявність необхідних знань та навичок, здобутих під час вивчення дисципліни "Історія журналістики".

2.5. Результати навчання

ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.

ПР14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «Журналістика як спеціалізована галузь творчої діяльності»

Тема 1. Вступ до журналістики. Основні поняття і терміни

Журналістика як предмет вивчення. Структура основних понять курсу: «ЗМІ», «ЗМК», «Мас-медіа», «Журналістика», «Масова комунікація». Визначення журналістики як соціального інституту. Поняття «Масова свідомість», «Громадська думка», «Інформаційний простір», «Суспільно значима новина». Теорія журналістики.

Тема 2. Історія та теорії журналістики

Передумови зародження журналістики. Особливості виникнення журналістики в Україні. Періодизація історії української журналістики. Історія журналістики як предмет наукового дослідження. Класифікація періодичної преси та періодизація її розвитку. Методика дослідження періодики. Перші періодичні видання в Європі та на українських землях. Англійська газета «Таймс». Радіо-журналістика: з історії діяльності корпорації БіБі-Сі. Формування медійного ринку в Україні. Перші видання на Наддніпрянщині. Харків як центр української культури. Вітчизняна журналістика в період перебудови і здобуття незалежності.

Тема 3. Жанри журналістики

Жанр як змістово-формальна єдність. Жанроутворювальні чинники в журналістиці. Класична система журналістських жанрів. Діалектична природа будь-якого журналістського жанру. Задум, зміст, роль. Особливості написання і відмінність у написанні замітки, репортажу, звіту, інтерв'ю. Різновиди аналітичних жанрів (рецензія, огляд, коментарі, кореспонденція, стаття, розслідування). Склад та особливості групи інформаційних жанрів. Поняття про факт. Вимоги до факту в журналістиці. Способи перевірки фактів.

Тема 4-5. Методи і прийоми журналістської творчості. Головні етапи роботи над журналістським твором

Види діяльності журналіста. Збирання та дослідження матеріалу. Документування фактів. Написання тексту. Редагування. Презентація журналістського твору на радіо, телебаченні, в друкованих ЗМІ. Організація та планування.

Тема 6. Загальна характеристика методів пізнавальної діяльності

Характеристика традиційних журналістських методів одержання відомостей: опрацювання документів, спостереження й бесіда. Методи соціальних досліджень та їх використання в пізнавальній діяльності журналіста: анкетування, контент-аналіз, експеримент. Етичні норми у роботі з джерелами інформації. Основні методи збору інформації журналістом. Методики підготовки до написання матеріалу. Принцип «перевернутої піраміди», правило «наближення інтересів».

Тема 7. Функції журналістики. Формування соціальної позиції

Основні соціальні функції журналістики та принципи її дії. Загальне поняття функцій, принципів, їхнього взаємозв'язку. Професійні кодекси роботи журналістів. Гуманізм і демократизм у журналістиці. Відкритість інформаційного простору. Основні принципи інформаційних відносин. Поняття інформації, масової інформації. Доступ до інформації. Види інформації. Правила передачі інформації. Актуальність, оперативність, злободенність інформації. Джерела інформації, канали поширення інформації. Масова аудиторія.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «ЗМІ, технічні засоби та робота у різних видах медіа»

Тема 8. Засоби масової інформації. Поняття, класифікація, структура

Типологія ЗМІ. Види ЗМІ за способом поширення інформації. Друковані українські ЗМІ. Теле- та радіожурналістика. Інтернет-ЗМІ. Інформаційні агенції. Основні підходи до класифікації засобів масової інформації згідно діючого українського законодавства. Роль «нових» ЗМІ у сучасному світі. Питання роздержавлення державних і комунальних ЗМІ.

Тема 10-11-12. Спеціалізація: друковані видання / сайти

Друковані видання – особливості роботи. Структура і специфіка редакції. Тематичні різновиди. Визначення кореспонденції, її види. Історичні традиції жанру. Жанроутворювальні ознаки. Предмет кореспонденції. Роль факту в кореспонденції. Мовностилістичні особливості. Види кореспонденцій. Методика роботи над кореспонденцією. Стаття. Специфіка й історія жанру. Види статей, особливості роботи над кожним із них. Методика роботи журналіста над статтею. Інтернет видання - особливості. Технічні можливості сайтів. Спілкування з аудиторією.

Тема 13-14-15. Спеціалізація: радіожурналістика

Радіожурналістика – особливості роботи. Історія радіожурналістики в Україні, етапи розвитку. Вивчення системи радіомовлення: форма власності, масштаби мовлення, технології. Тематична спрямованість поширюваної інформації на радіо. Радіотекст – особливості написання. Голос, тембр, вимова. Імпровізація на радіо. Живі ефіри. Новини на радіо.

Тема 16-17-18. Спеціалізація: тележурналістика

Організаційна структура телеканалу. Робота в новинній редакції телеканалу. Новина, різновиди тем, написання і монтаж сюжетів. Склад редакції. Командна робота. Прямі включення, телеверсії і трансляції наживо. Творчий процес створення телепередач. Ефект реальності на телебаченні. Загрози панування «рейтингового 5 менталітету». Телебачення як «дзеркало Нарциса». Ефект внутрішньої цензури як наслідок дії рейтингового менталітету. Суспільні закони Бурдье.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. «Навики та вміння журналіста. Етика і моральність у професії»

Тема 21. Професія Журналіст. Практичні навики і вміння

Журналістський колектив, редакція. Шляхи здобування та осмислення інформації. Робоче місце журналіста. Тематичні відділи редакцій. Специфіка тематичної спеціалізації журналіста. Універсальність професійних навичок творчих працівників ЗМІ як вимога часу.

Тема 22. Телепрограма: Особливості, виготовлення, робота в кадрі

Організація процесу виробництва студійних програм. Виробничий цикл студійної програми. Робота над студійною програмою (на прикладі каналу «Тернопіль1»). Етапи створення телевізійних програм. Структура виробничого колективу. Особливості використання знімальної техніки. Організація процесу виробництва засобами студійної апаратної. Розподіл жанрів телевізійної екранної продукції. Характеристики розмовних жанрів телевізійного виробництва. Ігрові та образотворчі жанри телевізійного виробництва. Досвід і тенденції закордонних телевізійних засобів масової інформації.

Тема 23. Етика журналіста. Інтернет і етика

Етапи дослідження комп'ютерної етики. Специфіка й складові комп'ютерної етики журналістів. Кіберетика. Інтернет як «територія свободи». Структура редакційного кодексу інтернет-видання. Поняття професійної етики журналістів, моралі, моральності, складових журналістської етики, особливостей професійної моралі журналіста України. Етичні цінності журналіста, їх види. Етичні вимоги до полеміки, критики, реклами в ЗМІ. Ціннісно-етичне регулювання журналістської діяльності та його види (індивідуальне, редакційне, корпоративне). Міжнародні, національні, редакційні документи професійної етики журналістів. Норми службової етики.

Тема 24-25. Результати журналістської діяльності

Дієвість та ефективність журналістської діяльності. Позитивна і негативна дієвість. Ефективність як міра задоволення потреб аудиторії в масовій інформації. Аналіз роботи журналіста. Вивчення думки аудиторії.

Тема 26. Перспективи журналістики

Журналіст як суб'єкт масово-інформаційної діяльності. Портрет професії журналіста. Привабливі сторони журналістики. Небезпеки і відповідальність у професії. Журналістика, як четверта гілка влади. Можливості працевлаштування. Спеціалізована освіта в журналістиці.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. «Інформаційна безпека та політична культура журналіста»

Тема 27-28. Політична культура журналіста. Політичний аналіз

Дослідження політичного аналізу та особливості його застосування в журналістиці. Основні компоненти політичного аналізу: аналіз політичної ситуації

та прогноз щодо її розвитку. Методологічні підходи та методи при проведенні політичного аналізу. Ключові слова: політична журналістика; політичний аналіз; ситуаційний аналіз (аналіз політичної ситуації); прогноз щодо розвитку політичної ситуації; підходи політичного аналізу.

Тема 29. Юридичні засади журналістської діяльності та інформаційна безпека

Журналістика та проблема інформаційної безпеки. Концепція інформаційної безпеки України і стан її виконання. Проблема інформаційної безпеки у світі. Поняття «інформаційна боротьба» та «інформаційна війна» як показники ролі ЗМІ в житті світового суспільства. Свобода слова й журналістської діяльності. Соціально-творчі фактори свободи слова. Економічні умови й фактори свободи слова. Юридичний бік свободи журналістики. Свобода друку і журналістської діяльності в сучасній Україні. Важливість дотримання міжнародних стандартів та виконання зобов'язань України у сфері свободи слова. Міжнародні правові документи в галузі регламентації прав і свобод журналістської діяльності.

Тема 30. Авторське право в журналістиці. Журналіст у суді

Авторське право в журналістиці. Які твори захищаються авторським правом. Можливість використання творів без згоди автора. Ціна за плагіат. Поняття «цитування». Можливі рішення суду у справах про співавторство. Законодавство України, що регламентує діяльність ЗМІ. Журналіст у суді – особливості роботи.

**4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	Тренінг, КПЗ	Інд. робота	Сам. робота	Контр. заходи
<u>Змістовий модуль 1.</u>						
<i>Журналістика як спеціалізована галузь творчої діяльності</i>						
Тема 1. Вступ до журналістики. Основні поняття і терміни.	2	–	3	2	4	<i>ігри та моделювання ситуацій; тестування;</i>
Тема 2. Історія та теорії журналістики.	4	2			4	<i>Тести, питання</i>
Тема 3. Жанри журналістики.	2	2			4	<i>Тести, питання, дискусії</i>
Тема 4-5. Методи і прийоми журналістської творчості. Головні етапи роботи над журналістським твором.	4	2			4	<i>Кейси</i>
Тема 6. Загальна характеристика методів пізнавальної діяльності.	2	–			4	<i>Тести, питання, моделювання ситуацій</i>
Тема 7. Функції журналістики. Формування соціальної позиції.	2	2			4	<i>Кейси</i>
<u>Змістовий модуль 2.</u>						
<i>ЗМІ, технічні засоби та робота у різних видах медіа</i>						
Тема 8. Засоби масової інформації. Поняття, класифікація, структура.	2	–	3	2	4	<i>Тести, питання</i>
Тема 9. Технічні засоби у процесі журналістської творчості	–	2			4	<i>Тести, моделювання ситуацій</i>
Тема 10-11-12. Спеціалізація: друковані видання / сайти.	4	6			4	<i>Кейси</i>
Тема 13-14-15. Спеціалізація: радіожурналістика.	4	6			4	<i>Кейси</i>
Тема 16-17-18. Спеціалізація: тележурналістика.	4	6			5	<i>Кейси</i>
Тема 19-20. Творча діяльність журналіста. Журналістика як	–	2			5	<i>Тести, питання</i>

наука і мистецтво.						
Всього за 1 семестр:	30	30	6	4	50	Залік
<u>Змістовий модуль 3.</u>						
<i>Навички та вміння журналіста. Етика і моральність у професії</i>						
Тема 21. Професія Журналіст. Практичні навички і вміння.	2	2	4	1	4	<i>Кейси</i>
Тема 22. Телепрограма: Особливості, виготовлення, робота в кадрі	6	6			4	<i>Зйомка</i>
Тема 23. Етика журналіста. Інтернет і етика.	4	4			4	<i>Дискусії, моделювання ситуацій</i>
Тема 24-25. Результати журналістської діяльності	4	4			5	<i>Кейси</i>
Тема 26. Перспективи журналістики.	2	2			4	<i>Кейси</i>
<u>Змістовий модуль 4.</u>						
<i>Інформаційна безпека та політична культура журналіста</i>						
Тема 27-28. Політична культура журналіста. Політичний аналіз.	4	4	3	2	4	<i>Тести, завдання</i>
Тема 29. Юридичні засади журналістської діяльності та інформаційна безпека.	4	4			4	<i>Тести, моделювання ситуацій</i>
Тема 30. Авторське право в журналістиці. Журналіст у суді.	4	4			4	<i>Моделювання ситуацій</i>
Всього за 2 семестр:	30	30	7	3	50	Екзамен
Загалом:	60	60	13	7	100	

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «Журналістика як спеціалізована галузь творчої діяльності»

Практичне заняття 1. Історія та теорії журналістики

1. Передумови зародження журналістики. Особливості виникнення журналістики в Україні.
2. Класифікація періодичної преси та періодизація її розвитку.
3. Методика дослідження періодики.
4. Формування медійного ринку в Європі.
5. Формування медійного ринку в Україні. Перші видання.

Практичне заняття 2. Жанри журналістики

1. Жанр як змістово-формальна єдність.
2. Класична система журналістських жанрів.
3. Особливості написання і відмінність у написанні замітки, репортажу, звіту, інтерв'ю.
4. Різновиди аналітичних жанрів (рецензія, огляд, коментарі, кореспонденція, стаття, розслідування).
5. Поняття Факт. Способи перевірки фактів.

Практичне заняття 3. Методи і прийоми журналістської творчості. Головні етапи роботи над журналістським твором

1. Характеристика традиційних журналістських методів написання текстів.
2. Види діяльності журналіста. Збирання та дослідження матеріалу.
3. Документування фактів. Написання тексту. Редагування.
4. Методики підготовки до написання матеріалу.
5. Організація та планування.

Практичне заняття 4. Функції журналістики. Формування соціальної позиції

1. Основні соціальні функції журналістики та принципи її дії.
2. Професійні кодекси роботи журналістів.
3. Поняття інформації, масової інформації.
4. Доступ до інформації. Види інформації. Правила передачі інформації.
5. Поняття Масова аудиторія.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «ЗМІ, технічні засоби та робота у різних видах медіа»

Практичне заняття 5. Технічні засоби у процесі журналістської творчості

1. Технічні засоби виробництва ЗМІ, їх модифікація.
2. Комп'ютер і обробка даних, фіксація тексту.
3. Формування індивідуальних баз даних.
4. Техніка, як забезпечення оперативного спілкування.

Практичне заняття 6-8. Спеціалізація: друковані видання / сайти

1. Друковані видання – особливості роботи. Структура і специфіка редакції.

2. Вивчення видів статей, особливості роботи над кожним із них.
3. Методика роботи журналіста над статтею.
4. Інтернет видання - технічні можливості сайтів.
5. Практична робота в редакції газети.
6. Публікація авторських творів на сайтах.

Практичне заняття 9-11. Спеціалізація: радіожурналістика

1. Радіожурналістика – особливості роботи.
2. Ознайомлення з системою радіомовлення: форма власності, масштаби мовлення, технології.
3. Радіотекст – особливості написання.
4. Практична робота в студії: голос, тембр, вимова.
5. Імпровізація на радіо при веденні прямих ефірів.
6. Новини на радіо. Формування папки

Практичне заняття 12-14. Спеціалізація: тележурналістика

1. Організаційна структура телеканалу.
2. Робота в новинній редакції телеканалу – написання і зйомка сюжету.
3. Монтаж відеосюжету.
4. Прямі включення, телеверсії і трансляції наживо.
5. Процес створення телепередач. Участь у записі програм на каналі «Тернопіль 1»

Практичне заняття 15. Творча діяльність журналіста. Журналістика як наука і мистецтво

1. Жанроутворювальні чинники в журналістиці.
2. Вивчення об'єкту відображення. Опрацювання даних і написання різних видів текстів.
3. Особливості літературно-стилістичних засобів вираження задуму.
4. Поле журналістики як поле гри.
5. Різниця між художньою літературою і журналістикою.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №3. «Навики та вміння журналіста.

Етика і моральність у професії»

Практичне заняття 16. Професія Журналіст. Практичні навики і вміння

1. Журналістський колектив, редакція.
2. Робоче місце журналіста.
3. Тематичні відділи редакцій.
4. Універсальність професійних навичок творчих працівників ЗМІ як вимога часу.

Практичне заняття 17-19. Телепрограма: Особливості, виготовлення, робота в кадрі

1. Структура виробничого колективу.
2. Робота над студійною програмою (на прикладі каналу «Тернопіль 1»).
3. Особливості використання знімальної техніки.
4. Запис програми в студії.

5. Робота над сценарієм програми.
6. Монтаж і звук у телепрограмі.

Практичне заняття 20-21. Етика журналіста. Інтернет і етика

1. Кіберетика – що це. Як і кого вберегти.
2. Структура редакційного кодексу інтернет-видання.
3. Етичні цінності журналіста, їх види.
4. Норми службової етики.

Практичне заняття 22-23. Результати журналістської діяльності

1. Дієвість та ефективність журналістської діяльності.
2. Позитивна і негативна дієвість.
3. Аналіз роботи журналіста. Вивчення думки аудиторії.

Практичне заняття 24. Перспективи журналістики

1. Портрет професії журналіста.
2. Привабливі сторони журналістики. Небезпеки і відповідальність у професії.
3. Журналістика, як четверта гілка влади.
4. Можливості працевлаштування і спеціалізована освіта в журналістиці.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №4. «Інформаційна безпека та політична культура журналіста»

Практичне заняття 25-26. Політична культура журналіста. Політичний аналіз

1. Дослідження політичного аналізу в журналістиці.
2. Аналіз політичної ситуації та прогноз щодо її розвитку.
3. Методологічні підходи та методи при проведенні політичного аналізу.
4. Підходи політичного аналізу.

Практичне заняття 27-28. Юридичні засади журналістської діяльності та інформаційна безпека

1. Журналістика та проблема інформаційної безпеки.
2. Поняття «інформаційна боротьба» та «інформаційна війна»
3. Свобода слова й журналістської діяльності.
4. Юридичний бік свободи журналістики.
5. Міжнародні правові документи в галузі регламентації прав і свобод журналістської діяльності.

Практичне заняття 29-30. Авторське право в журналістиці. Журналіст у суді

1. Авторське право в журналістиці.
2. Можливість використання творів без згоди автора.
3. Законодавство України, що регламентує діяльність ЗМІ.
4. Журналіст у суді – особливості роботи.
5. Перевірка практичних навичок на судовому засіданні.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Методичні поради до організації самостійної роботи студента

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою, а також засобами самоконтролю (тестами, типовим пакетом контрольних завдань).

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Викладач проводить діагностику якості самостійної роботи студента на індивідуальних заняттях. Вони проводяться в позааудиторний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

Самостійна робота студента проводиться за такими напрямками:

1. Підготовка до практичних (семінарських) занять:
  - вивчення лекційного матеріалу;
  - вивчення теми за підручниками і посібниками;
  - опрацювання рекомендованої монографічної літератури та періодики, передбаченої списком літератури;
  - опрацювання завдань до практичних занять.
2. Опрацювання програмних питань, що не розглядаються на навчальних заняттях і виносяться на самостійне опрацювання.
3. Ведення конспекту.
4. Підготовка до написання модульних контрольних робіт.
5. Підготовка до екзамену.

Питання, винесені на самостійне опрацювання:

№ з/п	Перелік питань, винесених на самостійне опрацювання
1.	Основні поняття і терміни.
2.	Історія та теорії журналістики.
3.	Жанри журналістики.
4.	Методи і прийоми журналістської творчості. Головні етапи роботи над журналістським твором.
5.	Загальна характеристика методів пізнавальної діяльності.
6.	Функції журналістики. Формування соціальної позиції.
7.	Засоби масової інформації. Поняття, класифікація, структура.
8.	Технічні засоби у процесі журналістської творчості
9.	Спеціалізація: друковані видання / сайти.
10.	Спеціалізація: радіожурналістика.
11.	Спеціалізація: тележурналістика.
12.	Творча діяльність журналіста. Журналістика як наука і мистецтво.
13.	Професія Журналіст. Практичні навички і вміння.

14.	Телепрограма: Особливості, виготовлення, робота в кадрі
15.	Етика журналіста. Інтернет і етика.
16.	Результати журналістської діяльності
17.	Перспективи журналістики.
18.	Політична культура журналіста. Політичний аналіз.
19.	Юридичні засади журналістської діяльності та інформаційна безпека.
20.	Авторське право в журналістиці.
21.	Журналіст у суді.

7. ТРЕНІНГ. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Організація і проведення тренінгу

Тема 1: Професійне мовлення у фаховій підготовці журналіста

1. Комунікативні ознаки мовлення

Необхідні знання: поняття мова і мовлення, форми літературного мовлення, основні комунікативні ознаки мовлення, правильність і чистота мовлення

Необхідні вміння: навчитись точно, стисло, доступно висловлюватись, логічно будувати промову, оволодіти технікою виразного читання і мовлення.

2. Дихання, його типи і різновиди.

Необхідні знання: ключичне, грудне, діафрагматичне та мішано-діафрагматичне дихання.

Необхідні вміння: розуміти умови правильного дихання, опанувати мішано-діафрагматичне дихання.

3. Голос людини, його природа та властивості.

Необхідні знання: властивості голосу: природні (сила, висота, тембр, діапазон) і набуті (темп, злетність, звучність), чоловічі та жіночі голоси.

Необхідні вміння: розрізняти висотні характеристики голосів: сопрано, меццосопрано, контральто, тенор, баритон, бас, дискант. Знати будову мовного апарату.

4. Робота над голосом.

Необхідні знання: поняття діапазон голосу, голосова атака, голосовий регістр, голосовий резонатор. Різновиди голосових резонаторів: верхній резонатор (ротова порожнина, ніс) і нижній резонатор (дихальне горло, бронхи, легені).

Необхідні вміння: на практиці випробувати вправи для оволодіння голосовою атакою, різними голосовими резонаторами, вправи для розвитку всіх голосових регістрів мовленнєвого голосу, розвиток діапазону голосу.

Тема 2: Виступ журналіста в ефірі

1. Дикція як складник техніки усного мовлення.

Необхідні знання: поняття артикуляція, дикція, наголос, інтонація, паузи і темп мовлення, норми орфоепії.

Необхідні вміння: правильно підібрати темп і інтонацію залежно від теми виступу, навчитись артикулювати, правильно наголошувати слова, переконати аудиторію завдяки оригінальній ідеї, аргументації, яскравому стилю, і емоційному забарвленню мовлення, діяти згідно правил вимови звуків.

2. Професія диктора (ведучого), її складники.

Необхідні знання: історія професії і її особливості, майстерність ведучого, робота з публікою, стилі виступів і манера ведення програм, «маска» ведучого.

Необхідні вміння: вміння співпрацювати з глядачем, викликати зацікавленість і закликати до діалогу, викликати довіру, як втримати увагу, розвинути вміння імпровізувати,

3. Підготовка ведучого / журналіста до виступу.

Необхідні знання: партитура тексту, етапи підготовки до виступу в кадрі, композиція виступу, вимоги до мовлення журналіста, зовнішній вигляд.

Необхідні вміння: підготувати студію до запису, продумати фон, кольорову гаму, титри, шрифти, музичні фони, написати чи продумати журналістський текст для виголошення в ефірі, знати правила розмітки тексту для виступу.

4. Поведінка ведучого в кадрі. Невербальні засоби комунікації.

Необхідні знання: жести і пози, міміка, проксемічні особливості невербального спілкування, зони та території, візуальний контакт.

Необхідні вміння: усвідомлювати, що складники успішності виступів: мовлення журналіста, подолання страху перед аудиторією та зв'язок зі слухачами, правильне використання голосу, жестів, міміки.

Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексні практичні індивідуальні завдання з дисципліни «Теорія і практика журналістської діяльності» є видом позааудиторної роботи студента і виконуються під безпосереднім керівництвом викладача.

Метою індивідуальних завдань є самостійне вивчення частини програмового матеріалу, поглиблення, систематизація, закріплення та практичне застосування знань та умінь студента з навчального курсу, розвиток навичок для самостійного пошуку та опрацювання літературних і статистичних джерел, вироблення особистого ставлення до сучасних управлінських та етичних проблем.

Метою КППЗ є оволодіння навичками самостійного вивчення програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, стимулювання творчості студентів і закладання підвалин для їх подальшої науково-дослідної роботи.

Індивідуальні завдання виконує кожен студент шляхом підготовки творчої роботи у вигляді реферату згідно із рекомендованим переліком тем. Реферат – це завершена теоретична робота з конкретної проблематики (теми) в межах навчальної програми курсу. Обсяг реферату – 10 – 12 сторінок (формат А – 4). Індивідуальна робота виконується студентом самостійно при консультуванні викладачем. КППЗ оформляється за стандартним зразком і подається викладачу за два тижні до екзамену. Можливий захист практичного індивідуального завдання шляхом усного звіту студента.

Методичні вказівки щодо оформлення та написання творчої роботи з дисципліни

Перед написанням творчої роботи з конкретної теми курсу необхідно опрацювати наукову літературу, осмислити прочитане і викласти власні думки щодо порушеної проблеми.

Обсяг: 10-12 сторінок (формат А-4).

Структура та особливості викладу матеріалу

Вступ. Цей компонент не потребує цитувань (хоч вони допускаються), великої кількості абстрактних розмірковувань і великого обсягу.

Обов'язково виділити предмет опису, обґрунтувати тему, яка висвітлюється в рефераті, вказавши на персоналії, які працювали над даним питанням, назвати їх праці. Це треба робити чітко й логічно, щоб обсяг вступу не перевищував 15 відсотків від обсягу роботи (1 сторінка).

Основна частина. Тут немає особливих регламентацій. Головне, щоб текст був написаний самостійно. Матеріал, який викладається, необхідно обґрунтовано реферувати. Коли є аргументи і контраргументи, можна вступати в полеміку. Використовувати цитати як для підтвердження, так і для спростування. Цитований матеріал в основній частині, незалежно від форми цитування — дослівного (в лапках), світоглядно-змістового (своїми словами з зазначенням авторства матеріалу, який використовується), не повинен перевершувати 30 відсотків реферату.

Загальний обсяг основної частини становить приблизно 7-8 сторінок.

Висновки. Це — підсумок. Тобто чіткість, точність, лаконічність. Жодних цитат, тільки узагальнення, резюмування основних питань і проблем теми, визначення можливостей їх використання у практичній діяльності. Конкретні висновки можна нумерувати.

Список використаної літератури. Укладається за алфавітним порядком мовою оригіналу з усіма вихідними даними.

Робота повинна бути набрана на комп'ютері та видрукувана на принтері (електронні версії не приймаються).

Параметри: версія WORD, шрифт – 14 кегель, у рядку 60 – 65 знаків. Сторінки повинні мати відповідні поля та нумерацію: зліва – 30 мм; справа – 10 мм; зверху та знизу – 20 мм.

Виконання КПЗ є обов'язковим складовим модулем залікового кредиту з курсу, компонентом підсумкової та залікової оцінки.

Варіанти комплексних практичних індивідуальних завдань з дисципліни «теорія і практика журналістської діяльності»

I семестр

1. Головні етапи роботи над журналістським твором: замітка і репортаж (порівняння)
2. Головні етапи роботи над журналістським твором: інтерв'ю і рецензія (порівняння)
3. Головні етапи роботи над журналістським твором: звіт і огляд (порівняння)
4. Головні етапи роботи над журналістським твором: замальовка і телесюжет (порівняння)
5. Головні етапи роботи над журналістським твором: нарис і коментар (порівняння)
6. Тактика збору відомостей для критичного й (або) розслідувального матеріалу (на прикладі статті)
7. Визначення цільової аудиторії друкованого ЗМІ (провести опитування)
8. Визначення цільової аудиторії інтернет ЗМІ (провести опитування)
9. Визначення цільової аудиторії місцевої радіостанції (провести опитування)
10. Визначення цільової аудиторії місцевого телеканалу (провести опитування)
11. Написання/зйомка інтерв'ю (узгодження спікера і теми)
12. Написання/зйомка репортажу (узгодження спікерів і теми)
13. Робота журналіста під час прес-конференції (на прикладі власної статті)
14. Основні правила написання інформаційної статті (на прикладі власної статті)
15. Основні правила написання інформаційної статті (на прикладі 3 матеріалів зі ЗМІ)

16. Особливості маніпулювання масовою свідомістю (на прикладі власного тексту)
17. Особливості маніпулювання масовою свідомістю (на прикладі 3 матеріалів ЗМІ)
18. Журналістська етика і мораль: знайти матеріал, який порушує професійну етику, охарактеризувати помилки, написати власний текст
19. Специфіка і функції полеміки у ЗМІ (на прикладі статті ЗМІ)
20. Реклама: її роль, види (на прикладі реклами в ЗМІ)
21. Новини: характеристика і особливості роботи інтернет видання м. Тернопіль
22. Новини: характеристика і особливості роботи радіо м. Тернопіль
23. Новини: характеристика і особливості роботи журналів м. Тернопіль
24. Піар, агітація, джинса: особливості написання і функції (на прикладі матеріалів ЗМІ)

II семестр

1. Зображувально-виражальні засоби телебачення: розкадровка сюжету
2. Зображувально-виражальні засоби телебачення: розкадровка програми
3. Відеоробота: інтерв'ю (узгодження теми)
4. Відеоробота: репортаж (узгодження теми)
5. Відеоробота: види включень в прямий ефір (узгодження тем)
6. Відеоробота: розважальна програма (узгодження теми)
7. Відеоробота: інформаційна програма (узгодження теми)
8. Відеоробота: рубрика на ранкове шоу
9. Відеоробота: режисура соціального проєкту
10. Відеоробота: міні фільм (узгодження теми)
11. Радіоінтерв'ю (узгодження теми)
12. Випуск новин на радіо
13. Авторська радіопрограма (узгодження теми)
14. Реклама на радіо: голос, манера, специфіка (презентація власних аудіозаписів)
15. Дитячий контент на радіо: озвучення казки і робота ведучої
16. Формування інформаційної сторінки в газеті (верстка)
17. Свобода ЗМІ і гарантії свободи слова (порівняння ЗМІ України і іноземного ЗМІ)
18. Редакція ЗМІ (радіо, телебачення, газета): обов'язки, права.
19. Роль ведучого на радіо і телебаченні: порівняльна характеристика
20. Професійна етика журналіста (на прикладі матеріалів ЗМІ)
21. Робота коментатора: функції та особливості (презентація власної відеороботи)
22. Відеоблог: вимоги сучасності (презентація власної відеороботи)
23. Фото в журналістиці: особливості, композиція, правильне використання (на прикладі власних знімків)
24. Суть «історії» в журналістиці (на прикладі власного матеріалу)
25. Відео/аудіо/текстова робота на власну тему.

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Теорія і практика журналістської діяльності» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне тестування та опитування (оцінювання усних і письмових відповідей на практичних заняттях, тестування);
- залікове модульне тестування та опитування;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- оцінювання виконання КППЗ;
- оцінювання самостійної роботи;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

У навчальному процесі використовуються:

- ✓ практичні заняття;
- ✓ написання матеріалів;
- ✓ зйомка сюжетів;
- ✓ ігри та моделювання ситуацій;
- ✓ тестування;
- ✓ проведення дискусій з обговорення ситуацій, які можуть виникнути в процесі роботи журналістом;
- ✓ підготовка і захист проектів.
- ✓ виконання КППЗ.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату з поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Усі письмові роботи повинні бути оригінальними і виконаними самостійно. Списування під час контрольних робіт заборонене.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в онлайнівій формі за погодженням із керівником курсу з дозволу деканату.

9. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Теорія і практика журналістської діяльності» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

I семестр

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30%	40%	30%
1. Усне опитування (тестування) на заняттях: – тах 40 балів. 2. Письмова робота – тах 60 балів.	1. Усне опитування (тестування) на заняттях – тах 35 балів. 2. Письмова робота – тах 65 балів.	1. Підготовка КПІЗ – тах 40 балів. 2. Захист КПІЗ – тах 40 балів. 3. Участь у тренінгах – тах 20 балів.

Шкала оцінювання

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залік
90-100	зараховано
89-70	
60-69	
26-59	не зараховано
1-25	

II семестр

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4	Разом
20 %	20 %	20 %	40%	100 %
1. Усне опитування під час занять – тах 30 балів 2. Письмова робота – тах 70 балів.	1. Усне опитування під час занять – тах 30 балів). 2. Письмова робота – тах 70 балів.	1. Написання та захист КПІЗ = 80 балів. 2. Виконання завдань під час тренінгу = 20 балів.	1. Тестові завдання (5 тестів по 6 балів за тест) – макс. 30 балів 2. Теоретичні питання (2 питання) – по 35 балів, макс. 70 балів.	

Шкала оцінювання

<i>За шкалою ЗУНУ</i>	<i>За національною шкалою</i>	<i>За шкалою ECTS</i>
90–100	відмінно	А (відмінно)
85–89	добре	В (дуже добре)
75–84		С (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		Е (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. BonnieAndersonNewsFlash: Journalism, InfotainmentandtheBottom-LineBusinessofBroadcastNews.
URL:<https://www.scribd.com/book/124479396/News-Flash-Journalism-Infotainment-and-the-Bottom-Line-Business-of-Broadcast-News>
2. Вайшенберг З. Новинна журналістика : навчальний посібник / За заг. ред. В. Ф. Іванова. К. : Академія української преси, 2011. 262 с. URL::
<http://www.aup.com.ua/uploads/news-demo.pdf>
3. Василенко М. К. Особливості підготовки репортерів для жанру репортаж-розслідування.*Актуальні питання масової комунікації*. 2002. Вип. 3. Ч.1.
4. Гриценко О. М. Основи теорії міжнародної журналістики / О. М. Гриценко, В. І. Шкляр. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. – 304 с.
5. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підруч. 2-е вид. Львів: ПАІС, 2004. 268 с. URL: <http://zntu.at.ua/load/11-1-0-5>
6. Карпенко В. О. Журналістика: основи професійної комунікації. К. : Нора-принт, 2002. 328 с.
7. MaćkiewiczJolanta. JakdobrzepisaćOdmyślidotekstu URL:
[https://ebookpoint.pl/eksiazki/jak-dobrze-pisac-od-mysli-do-tekstu-jolanta-mackiewicz,e_1o1a.htm#epubcfi\(/6/4\[title-page001\]!/4/2/1:0\)](https://ebookpoint.pl/eksiazki/jak-dobrze-pisac-od-mysli-do-tekstu-jolanta-mackiewicz,e_1o1a.htm#epubcfi(/6/4[title-page001]!/4/2/1:0))
8. Михайлин І. Л. Історія української журналістики : підруч. Харків : ХІФТ, 2000. 279 с. – (Кн. 1). URL: <http://ru.scribd.com/doc/84207176/>
9. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підруч. 3-є вид. К. : ЦУЛ, 2002. 284 с. URL: <http://www.twirpx.com/files/journalism/basis/>
10. Москаленко А. З. Теорія журналістики : [навч. посібник.]. К. : ЕксОб, 2002. 336 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/981649/>
11. Московцева В. В. Типологія друкованих засобів масової інформації / В.В. Московцева. – Запоріжжя : ЗДУ, 2002.
12. Мороз Н. О. Роль засобів масової інформації у формуванні громадянського суспільства України [Електронний ресурс] / Н. О. Мороз. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Gumj/2012_2-3/Moroz.pdf.
13. Різун В. В. Літературне редагування : підруч. К. : Либідь, 1996. 240 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/155435/>
14. Різун В. В., Скотникова Т. В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві : навч. посібник. 2-е вид., перероб. і доп. К. : Преса України, 2008. 144 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/1105254/>
15. Рудик М. Теоретичні засади журналістської творчості : концепція Володимира Здоровеги.
URL:http://www.lnu.edu.ua/faculty/jur/publications/visnyk32/Visnyk32_P1_08_Rudyk.pdf
16. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті / За заг. ред. Бідзілі Ю. М. Ужгород : ВАТ «Вид-во «Закарпаття», 2007. 224 с. URL:<http://bookre.org/reader?file=1335887>
17. Чекмишев О. В. Основи професійної комунікації. Теорія і практика новинної журналістики : підручник-практикум. К. : Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2004. 129 с.